

daartoe ontbraken. De in Australië opgebouwde, gemilitariseerde gezagsorganisatie, de *Netherlands-Indies Civil Administration*, oftewel de *Nica*, telde slechts enkele honderden krachten die in augustus '45 goeddeels ingezet waren in die gebieden welke eerder door MacArthurs strijdkrachten waren bevrijd (Nederlands-Nieuw-Guinea, het eiland Morotai in de Molukken alsmede Tarakan en Balikpapan), en Nederlandse strijdkrachten stonden nauwelijks ter beschikking: de kruiser 'Tromp', enkele onderzeeboten en de mijnenveger 'Abraham Crijnsen', een *squadron* bommenwerpers van de Marineluchtvaartdienst, geposteerd op de Cocos-eilanden ver bezuiden Java, een tiental compagnieën van het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger, oftewel het Knil, en van het wapen van de Militaire Luchtvaart van dat Knil één bij Nieuw-Guinea geposteerd *squadron* jagers en één bij Balikpapan geposteerd *squadron* bommenwerpers.

Zo was de situatie toen op 17 augustus, twee dagen na het bericht van Japans capitulatie, in het door de Japanners tot 'Djakarta' herdoopte Batavia door Soekarno en Hatta de Republiek Indonesië werd uitgeroepen. Voor Nederland en voor de rest van de wereld kwam die uitroeping als een volslagen verrassing – zulk een verrassing was zij trouwens ook voor nagenoeg alle Indonesiërs. Een eigen Republiek? Maar hoe zou Nederland, hoe zouden de grote mogendheden daarop reageren? Zeer velen aarzelden om zich duidelijk aan de zijde van Soekarno en Hatta te scharen.

Dat die twee in de eerste weken konden doorzetten, had te maken met vier factoren: ten eerste de volslagen afwezigheid van Britse strijdkrachten; ten tweede de steun die zij ontvingen van verscheidene Japanse autoriteiten (deze waren door Mountbatten verantwoordelijk gesteld voor de handhaving van rust en orde); ten derde de omstandigheid dat hun bewind althans op Java, het volkrijkste en in politiek opzicht belangrijkste eiland van de archipel, een bundeling was van drie sterke krachten in de samenleving: de nationalisten, de inheemse bestuursaristocratie en de orthodox-Islamieten; en ten vierde het feit dat de onafhankelijkheidsleuze de vage sympathie had van de brede massa en (dát vooral) de uitgesproken sympathie van alle politiek-bewusten onder de Indonesiërs, speciaal ook van de jongeren, van wie althans op Java en Sumatra velen tijdens de bezetting door de Japanners waren geïndoctrineerd.

Er was in die eerste weken sprake van een beginnende consolidatie van de prille Republiek. Een Centraal Indonesisch Nationaal Comité, het *Komitee Nasional Indonesia Poesat*, oftewel het *Knip*, dat honderdzeven-